

eller delvis kan förklaras av bakomliggande faktorer som orsakar både graden av utbildning och individers vilja att utnyttja sina medborgerliga rättigheter. Om så är fallet är det inte givet att mer utbildning ska leda till högre grad av politiskt engagemang. Detta skulle få stora konsekvenser både för våra teoretiska modeller kring politiskt deltagande och för de policyimplikationer denna forskning genererar. Problemet med mycket av den tidigare forskningen på området är att den utgått från en forskningsdesign och använt metoder med mycket små möjligheter att skilja mellan dessa två konkurrerande förklaringar till det starka sambandet mellan utbildning och politiskt deltagande. Forskningsläget kan därför beskrivas på följande sätt: vi vet att det finns en stark koppling mellan utbildning och politisk aktivitet men vi vet inte varför denna koppling finns.

Det här projektet syftar till att fylla denna kunskapslucka genom att undersöka sambandet mellan utbildning och politiskt deltagande på basis av unika svenska registerdata och med hjälp av två olika typer av metoder. Dels kommer vi att använda oss av de naturliga experiment som olika svenska skolreformer har gett upphov till, dels kommer vi att använda en tvillingdesign där vi studerar skillnader i utbildning och politiskt deltagande inom tvillingpar.

Att bättre förstå sambandet mellan utbildning och politiskt deltagandet är viktigt av flera skäl. Ur ett vetenskapligt perspektiv är det centralt att förstå om den etablerade sanningen att utbildning är den enskilt viktigaste förklaringen till skillnader i politiskt deltagande verkligen stämmer. Ur ett samhällsligt perspektiv är projektet viktigt då det kan hjälpa oss att besvara frågan om politiska satsningar på utbildning kan vara ett sätt att öka den politiska jämlikheten och stärka de demokratiska normerna i samhället.

Karl-Oskar Lindgren och Sven Oskarsson är verksamma vid Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. E-post: karl-oskar.lindgren@statsvet.uu.se; sven.oskarsson@statsvet.uu.se

Global ekonomisk kris, institutionell förändring och ojämlikhet i komparativt perspektiv: förändrade välfärdsstater och arbetsmarknader i västvärlden sedan den globala finans-krisen 2008

Joakim Palme, Ingrid Esser, Tommy Ferrarini, Karl-Oskar Lindgren, Kenneth Nelson, Sven Oskarsson, Ola Sjöberg & Kåre Vernby

Projektet syftar till att i ett brett komparativt perspektiv analysera den globala ekonomiska krisens konsekvenser för centrala samhällsliga institutioner, för individers välfärd, attityder och beteenden, samt hur dessa utfall i sin tur återverkar på institutionella förhållanden. Medan den globala krisen inleddes med kris i de finansiella institutionerna hösten 2008 övergick den i en omfattande serie andra kriser för såväl tillväxt, sysselsättning som statsfinansiering. Jämförelserna omfattar EU-medlemsländerna samt ytterligare ett antal västländer.

Tre typer av konsekvenser ska analyseras. För det första studeras effekterna på de olika trygghetssystem och andra samhällsinstitutioner, inte minst dem kopplade till arbetsmarknaden, som tillsammans på olika sätt syftar just till att ackommodera exogena chocker. Länders reaktioner på krisen antas här vara regimspecifika; beroende av utformningen av institutionerna inom olika områden och hur dessa samverkar med varandra. Utifrån institutionell teori analyseras både typ och grad av institutionell förändring men även (åter)kopplingen mellan policylösningar och hur olika sociala gruppers intressen formas och artikuleras i samhället. För det andra analyseras effekterna på individuella förhållanden när det gäller såväl resursfördelning som attityder och beteenden, såväl direkt som medierat av välfärdsstatens och arbetsmarknadens institutioner. Särskilt intresse kommer att riktas mot utfall som har fundamentala konsekvenser för individens livschanser och den sociala sammanhållningen, t ex i form av materiell ojämlikhet, fattigdom

och ohälsa, men också social marginalisering och hur individer och grupper rör sig in i och ut ur risksituationer av olika slag. Ett annat viktigt område rör politiska attityder och politiskt deltagande och hur detta förändrats utefter såväl traditionella som mer postmoderna dimensioner och skiljelinjer. För det tredje utforskas betydelsefulla interaktioner mellan institutionella och individuella förhållanden och hur dessa ömsesidigt kan förstärka varandra och på så sätt ge upphov till både goda och onda cirklar.

Metodmässigt ligger fokus på breda makrokomparativa analyser av världens ekonomiskt mest utvecklade länder. Strategin är att utnyttja ledande expertis på denna typ av analyser, i delvis nya konstellationer. Forskargruppen arbetar med komparativa institutionella data över centrala delar av länders trygghetssystem som delvis också kommer att täcka viktiga aspekter av arbetsmarknadens organisering. Genom att kombinera teorier på både mikro- och makronivå med avancerade analyser av institutionell data och survey- och registerdata på individnivå, kan projektet bidra med rigorösa komparativa analyser av hur centrala samhällliga institutioner klarar det tunga stresstest som den senaste globala krisen innebär.

Joakim Palme, Karl-Oskar Lindgren, Sven Oskarsson och Kåre Vernby är verksamma vid Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet samt Ingrid Esser, Tommy Ferrarini, Kenneth Nelson och Ola Sjöberg vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet. E-post: joakim.palme@statsvet.uu.se

Ett delat Sverige: regionala röstmönster och väljares partival

Katarina Roos

Påverkar den geografiska plats, på vilken väljaren är bosatt, dennes val av parti på valdagen? Samverkar den befolkningsmässiga sammansättningen av människor på en plats med väljarens egen sociala tillhörighet och politiska åsikter? Finns det interaktionseffekter mellan nivåerna (kontext – individ) som

påverkar hur enskilda väljare röstar? Detta är projektets huvudfrågor.

Svensk valforskning har lång tradition och kunskaperna om svenska väljare är såväl omfattande som robusta. Den tidigare forskningen har visat att de regionala röstmönstren skiljer sig åt mellan olika delar av landet. En stor del av dessa skillnader hänger samman med varierande befolkningsammansättning. Borgerliga väljargrupper tenderar att bo i städerna medan socialdemokratiska väljare återfinns på landsbygden. Men man kan också tänka sig att den geografiska platsen och människorna som finns där har en självständig påverkan på den enskilda väljarens partival, så att jämförbara grupper av väljare röstar på olika parti beroende på bostadsort. Svensk valforskning har berört denna fråga men fördjupade analyser saknas. De fåtal studier som undersökt de varierande röstmönstren har studerat detta på aggregerad nivå, vilket gör det vanskligt att dra slutsatser om huruvida mönstren enbart reflekterar varierande befolkningsammansättning eller om platsen också har en självständig effekt på väljares partival.

För projektets empiriska analyser kommer sekundärdata att analyseras med statistiska metoder såsom flernivåanalys, vilket är en teknik som är väl lämpad för att studera kontextuella effekter på individers politiska handlande och attityder.

Projektets teoretiska ramverk bygger dels på sociologiska teorier om hur socialisationsprocesser skapar och återskapar normer som styr individers handlande. Den geografiska platsen antas fungera socialiserande, inte per se, men genom att begränsa vilka människor som den enskilda väljaren möter i vardagen, och därmed också det informationsflöde, som når denne. Ramverket bygger också på traditionella teorier om väljarbeteende. Tidigare forskning har t.ex. identifierat ett antal samhällliga skiljelinjer, såsom klasstillhörighet och religion, vilka ger upphov till politiska konflikter som fungerar mobiliserande. Tidigare studier har även pekat på betydelsen